

UTDRAG AV STATSMINISTER ODVAR NORDLIS FOREDRAG PÅ
HAMAR 14. AUGUST 1977

Dette møtet markerer at innspurten i valgkampen i Hedmark nå er i gang. Jeg hadde helst villet bruke hele min tid på denne talerstolen i dag til å legge fram mitt syn på politiske nøkkelsaker for de 4 årene vi har foran oss.

Men fordi det i de siste månedene etter hvert er virvlet opp så mye uklarhet og så mange misforståelser gjennom de såkalte lekkasjesaker, finner jeg det nå nødvendig å bruke litt tid på dem.

- 2 -

Spørsmål som har med vårt samfunns indre og ytre sikkerhet å gjøre er ikke unndratt fra demokratisk og politisk prøving.

Men her som ellers bør en vise den selvbeherskelse at en nytter vårt demokratis spilleregler.

Vi må hele tiden være klar over at vi her diskuterer spørsmål som har nær sammenheng med vår nåværende og framtidige evne til indre og ytre vern av vår frihet og uavhengighet.

Det skal ikke lykkes å spre den oppfatning at vi lever i et samfunn preget av lyssky hemmelighetskremmeri og politisk overvåking.

Vi har den lykke å leve i et av verdens mest åpne samfunn i et grunnfestet og utviklet demokrati.

Dette ugjendrivelige faktum kan være noe av svaret på spørsmålet om hvordan disse lekkasjer og såkalte avsløringer i det hele tatt har kunnet finne sted.

Det er en felles oppgave å kunne bevare og utvikle videre et åpent folkestyre og et stadig mer omfattende demokrati.

Men la oss da aldri tape av syne at et sant og

åpent demokrati er en krevende samfunnsform.

På enkelte grunnleggende felter stiller denne samfunnsformen krav til selvdisiplin og lojalitet.

Om aktivitet og metoder som dem vi har sett i sommer, får utvikle seg videre i en opphetet valgkamp, kan de provosere fram forhold som er uverdige for norsk politikk.

Det bør være grunn for ansvarlige mennesker i vårt land som stiller med politikk til å tenke seg om en gang til.

I vår situasjon har vi fortsatt et klart og selvstendig behov for ytre vern om vår sikkerhet og suverenitet.

Virksomhet for å skaffe opplysninger av betydning for vår evne til forsvar av landet, har vært og er

for oss som for alle andre land en nødvendig del av vår sikkerhetspolitikk.

For Norges vedkommende er denne virksomheten i alle sammenhenger meget begrenset.

Den må til enhver tid tilpasses de forsvarspolitiske mål våre konstitusjonelle myndigheter stiller opp.

Også av denne grunn vil derfor denne virksomheten skifte ^{omfang} form og/ etter den utenriks- og sikkerhetspolitiske situasjon til enhver tid.

Virksomhet av denne typen må skje under innsyn fra egnede konstitusjonelle organer.

Det skjer hos oss.

Men virksomheten kan ikke foregå for åpen sene. Alle tenkende mennesker vet det.

Fra enkelte hold rettes nå søkelyset mot etterretnings- og overvåkingsvirksomhet som skal ha funnet sted i 1950-årene og en tid framover.

Historisk sett kan dette være av interesse.

Men selv om dette bruddet på tausheten bare hadde skjedd av interesse for vår historie, gir løsrevne påstander av denne typen lite av verdi for forståelse av den situasjon som eksisterte for 25 år siden.

Som innkast i dagens sikkerhetspolitiske debatt er disse påstandene meningsløse.

Vi befant oss i 1950-årene i den hardeste delen av den kalde krigen.

Vi stod midt oppe i en tilspisset kamp mellom vår form for demokrati og kommunisme.

Dette skapte helt spesielle forhold innenriks-

politisk og utenrikspolitisk.

De som utkjempet denne kampen har krav på å få sine handlinger vurdert ut ifra de forhold de da arbeidet under.

Vi burde nå i dag være glad for at denne politiske ulvetiden ligger bak oss.

Vi burde i dag sette pris på at vi i denne perioden maktet å bevare freden, og at vi kom igjennom perioden med vår suverenitet og vårt demokrati i behold.

Det er meningsløst om den kalde krigens forhold i 1950-årene skal nyttes som utgangspunkt for vår aktuelle sikkerhetspolitiske debatt i dag.

Det ville være tragisk om skygger fra denne fortida skulle vanskeliggjøre vårt arbeid i dag for avspenning og fred mellom nasjonene i vår del av verden.

På samme måten som vår militære virksomhet eksisterer utelukkende for forsvar av vårt land er politiets virksomhet et vern om samfunnets og enkeltmenneskets interesser og sikkerhet.

Det gjelder også den begrensede hemmelige overvåkingsvirksomhet som vårt politi driver.

Vi har ikke og ønsker ikke å ha overvåking av politiske meninger og lovlig politisk virksomhet.

Men politiske oppfatninger kan heller ikke fritas noen for at politiet skal kunne utføre den oppgave de demokratiske myndigheter gjennom lov har pålagt dem.

Vi vet at fremmede makter driver virksomhet rettet mot vårt forsvar.

Vi vet at deler av vår industri er mål for spionasje.

Vi vet at hensynsløse terroristorganisasjoner har slått til mot uskyldige mennesker også i nordiske land. Vi vet at internasjonale forbryterkjeder smugler inn narkotika i vårt land og omsetter det til ødeleggelse for stadig flere mennesker.

Vi kan beklage og mislike at slike forhold eksisterer i vår tid.

Men vi kan ikke lukke øynene og lulle oss inn i en urealistisk blindhet.

Her er det spørsmål om evne og vilje til forsvar

av vitale felles interesser i vårt samfunn og også forsvar av enkeltmenneskets sikkerhet.

Hemmelige tjenester i militær etterretning og sivil overvåking er av demokratiets vanskeligste og mest krevende oppgaver å løse. Ansvar for kontrollen med denne virksomheten må ligge hos de demokratiske ansvarlige politiske organer.

Vi må til stadighet se behovet for egnet og nødvendig demokratisk innsyn og ledelse.

Vi må også være våkne for vern om retts-sikkerheten for det enkelte menneske. Rettsapparatets frie stilling må her være en av garantiene.

På et slikt grunnlag må de som utfører denne oppgaven i vårt samfunn ha krav på forståelse og støtte.

De skal utføre en lovlig gjerning til vern om vitale interesser i vårt samfunn.

Regjeringen ønsker ikke å hemmeligholde mer enn det som er høyst nødvendig for vern om viktige nasjonale og felles interesser.

Vi kan ikke la enkeltpersoner og organisasjoner etter forgodtbefinnende avgjøre hvor grensen går mellom åpne opplysninger, og de som må være lukket.